

EDUSKUNNAN
TALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä

24 päivänä syyskuuta 1992

Lausunto n:o 2

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettänyt 17. kesäkuuta 1992 ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 95 Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä ja samalla määrännyt, että jokaisen muun erikoisvaliokunnan on annettava esityksestä lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Esityksen johdosta talousvaliokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohtaja Olavi Änkö, toimistopäällikkö Pekka Lindroos, hallitusneuvos Raimo Luoma, neuvotteleva virkamies Matti Pietarinen, hallitusneuvos Rauno Vanhanen, toimistopäällikkö Heikki Vesa, toimistopäällikkö Kristian Tammivuori, esittelijä Seppo Puustinen, ylitarkastaja Mauri Valttonen ja ylitarkastaja Päivi Janka kauppa- ja teollisuusministeriöstä, hallitusneuvos Seppo Kiviniemi, lainsäädäntöneuvos Tiina Astola, vanhempi budjettisihteeri Tapio Mutikainen ja tutkimuspäällikkö Jorma Pihlatie valtiovarainministeriöstä, lainsäädäntöjohtaja Kaarina Buure-Hägglund, lainsäädäntöneuvos Gustav Bygglin ja vs. lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä, ylitarkastaja Markku Sorvari sosiaali- ja terveysministeriöstä, rahoitusjohtaja Hannu Lipponen Kera Oy:stä, osastopäällikkö Erkki Kontkanen Suomen Pankkiyhdistyksestä, johtaja Seppo Kukola, aluejohtaja Heikki Savolahti ja vientineuvontapäällikkö Irma Vuoripalo Suomen Ulkomaankauppaliitosta, johtaja Erik Forsman Teollisuuden Keskusliitosta, varatoimitusjohtaja Sampsa Saralehto Keskuskauppakamarista, apulaisosastopäällikkö Ilkka Huuhtanen Suomen Kaupunkiliitosta ja pääsihteeri Leena Simonen Suomen Kuluttajaliitosta.

Sopimuksen merkityksestä ja kauppapolitiikasta

Euroopan talousalueesta neuvoteltu sopimus ja siihen liittyvä lainsäädäntö kattavat erittäin keskeisen osan Suomen ja muun Euroopan kau-

pallisista ja muista taloudellisista suhteista. Talousvaliokunnan käsityksen mukaan sopimuksella voidaan turvata Suomen etujen valvonta kansainvälisen yhteistyön lisääntyessä ja kilpailun kiristyessä Euroopan markkinoilla. Tämän vuoksi talousvaliokunnan mielestä sopimus tulee hyväksyä.

Suomen kansantalous on poikkeuksellisen suuresti riippuvainen ulkomaankaupasta. Siksi on tärkeää, ettei taloudellista kansainvälistä kanssakäymistämme rasiteta sellaisilla ylimääräisillä esteillä, joista muut Euroopan talousalueen valtiot voivat sopimuksella vapautua. Euroopan talousalueen markkinoiden yhdyntyessä Suomen olisi yhdenmukaistettava lainsäädäntöään ja määräyksiään Euroopan yhteisön maiden kanssa siinäkin tapauksessa, ettei sopimusta hyväksyttäisi. Tämä on tärkeää muun muassa siitä syystä, että Suomen viennistä valtaosa menee EY- ja EFTA-maihin, joiden kaupan kehittymisestä Suomen talouselämä on muutoinkin jo nyt erittäin riippuvainen. Suomen elinkeinoelämällä ja kansantaloudella täytyy olla vastaavat kehittymismahdollisuudet kilpailijamaiden kanssa.

Sopimusta Euroopan talousalueesta pidetään tärkeänä erityisesti teollisuuden piirissä. Sopimuksen tultua voimaan suurella eurooppalaisella sisämarkkina-alueella liikkuvat tavarat vapaasti, julkiset hankinnat avautuvat kaikille talousalueen yrityksille ja tekniset määräykset yhdyntyvät. Muutokset helpottavat vientiä. Suomen kotimaan markkinoihin nähden eurooppalaisten sisämarkkinoiden avautuminen on suomalaiselle teollisuudelle ja muulle tuotantoelämälle suuri mahdollisuus. Siksi suomalaisyrityksille tulee taata yhdenvertaiset toiminta- ja sijoitumismahdollisuudet muiden talousalueiden yritysten kanssa.

Valiokunnan saaman käsityksen mukaan myös suomalaiset pienet ja keskisuuret yritykset näkevät sopimuksen avaavan niille uusia myönteisiä kehittymismahdollisuuksia. Näiden yritys-

ten merkitys Suomen kansantaloudelle on keskeinen erityisesti siitä syystä, että niiden panos suomalaisessa työllisyyspolitiikassa on ratkaisevan tärkeä. Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan menestyminen on olennaista taloudellisen kasvun ja koko kansantalouden kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta.

Talousalueen toteutuminen saattaa aiheuttaa vapaan tarjonnan johdosta myös sopeutumongelmia kotimarkkinatuotannolle ja palveluelinkeinoille. Tämä edellyttää määrätietoista varautumista ongelmien ratkaisuihin. Suomalaisten yritysten koko muun Euroopan olosuhteisiin verrattuna on varsin pieni. Niiden kilpailukyvyyn säilyttämiseksi on koottava voimat korkeat laatuvaatimukset täyttävien yritysten luomiseksi ja kehittämiseksi. Sopimuksen toteuttaminen edellyttää monilla aloilla siirtymäaikoja, joita Suomen yritystoiminnan on käytettävä hyväksi erityisesti koulutuksen, tuotekehityksen ja tutkimuksen tehostamiseksi.

Kaupalliset suhteet kolmansiin maihin

Sopimuksella perustetaan vapaakauppa-alue mutta ei tulliliittoa. Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä sovelletaan tuotteisiin, jotka alkuperäsääntöjen mukaisesti ovat peräisin talousalueelta. Talousaluemaat eivät siis sitoudu harjoittamaan yhteistä kauppapolitiikkaa. Tämän vuoksi Suomen on huolehdittava kaupallisista suhteistaan kolmansien maiden kanssa muut kansainväliset sopimukset huomioiden ottaen kahdenvälisin sopimuksin tai muin järjestelyin. Vastuu järjestelyiden onnistumisesta kuuluu näin ollen keskeisesti Suomelle.

Valiokunta tähdentää, että kaupallisten suhteiden on oltava kunnossa erityisesti Suomen lähialueiden, Venäjän ja Baltian maiden, kanssa. Suomen viranomaisilla ja lukuisilla maamme yrityksillä on perinteiset hyvät suhteet näille kauppa-alueille sekä runsaasti asiantuntemusta kaupallisen yhteistoiminnan edelleen kehittämiseksi. Suomalaisten yritysten kehittymisen kannalta nämä markkina-alueet ovat riittävän suuria ja riittävän lähellä, jotta kauppa voi kehittyä positiivisesti. Lähialueiden heikon taloudellisen tilanteen vuoksi yhteistyön nopea kehitys on tuskin mahdollista. Sitä vastoin pitkäjänteinen panostaminen suhteiden rakentamiseen ja kaupan jatkuvaan lisäämiseen on tulevaisuuden kannalta sitäkin tärkeämpää.

Valtion tuet

Sopimuksen mukaan sellainen valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua Euroopan talousalueella suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, on kielletty siltä osin kuin se vaikuttaa sopimuspuolten väliseen kauppaan. Tämä koskee kaikkea elinkeinotoimintaa, ei pelkästään tavarantuotantoa. Sopimuksen yleisestä soveltamisalasta johtuen valtion tukia koskevia sääntöjä ei kuitenkaan sovelleta perusmaataloustuotantoon.

Sopimuksessa luetellaan tuet, jotka ovat aina sallittuja. Sallittuja tukia ovat yksittäisille kuluttajille tuotteiden alkuperän perusteella syrjimättä myönnettävä sosiaalinen tuki sekä tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

Valtion tukea saadaan myöntää yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Tukea voidaan myös myöntää pienten ja keskisuuren yritysten investointeihin sekä toimintaan joissakin tapauksissa. Pienet ja keskisuuret yritykset on EY:ssä määritelty työntekijämäärän sekä liikevaihdon ja taseen mukaan.

Sallittuna voidaan pitää tukea taloudellisen kehityksen edistämiseksi alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma. Sopimuksen mukaista sallittua tukea on tietyin taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseksi annettava tuki, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Tukea voidaan antaa myös talousaluevaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi. Euroopan talousalueen sekakomitea voi päättää, millä muilla perusteilla yleensä kiellettyä tukea voidaan myöntää. Edellä olevaa lukuun ottamatta harkintavalta valtiontukisääntöjen soveltamisessa kuuluu EFTA-valtioiden osalta EFTAn valvontaviranomaiselle.

Tuen sallittavuus ja sen enimmäismäärä vaihtelevat paljonkin sen mukaan, toimiiko yritys kehitysalueella vai kehittyneellä seudulla. Tuen sallittavuus vaihtelee myös käyttökohteen mukaan. Tuen määrää laskettaessa otetaan huomioon kaikki julkisista varoista myönnetty tui. Samaa kohteeseen myönnetty kertautuva tuki ei saa ylittää yleisesti asetettuja rajoja. Tuen myöntämistä seurataan ilmoitusmenettelyllä, jonka toimivuudesta vastuu on tukea myöntävällä viranomaisella.

Valtion myöntämien yritystukien nykyisen määrän sopeuttaminen sopimuksen edellyttämiin rajoihin ei aiheuttane suuria ongelmia. Jossain määrin kyseenalaisen alueellisen kuljetustuenkin jonkinasteisesta säilyttämisestä tultaneen neuvottelemaan sopimuksen noudattamiseksi tältäkin osin. Kuljetustuen sopeuttamiseksi yhteiseen normistoon tarvittaneen siirtymäaika.

Valiokunnan mielestä monimutkaista ja päällekkäistä suomalaista tukijärjestelmää on joka tapauksessa karsittava ja selkiytettävä. Sopimus ei tässä suhteessa periaatteessa luo sellaisia uusia vaatimuksia, joihin ei kotoistenkin tarpeiden vuoksi olisi aihetta. Tutkimus- ja tuotekehitystuki on sallittua. Tuki voidaan sallia myös silloin, kun se on aluepoliittisesti perusteltua ja pysyy kohtuullisissa rajoissa ja vähäisenä eikä aiheuta vääristymiä kilpailuolosuhteissakaan. Tällöin tuki täyttää hyvin Suomessa hyväksyttävissä olevat kriteerit.

Tutkimusyhteistyö ja tekniikan kehittäminen

Sopimuksen hyväksymisen myötä Suomi pääsee osallistumaan täysipainoisesti EY:n kolmannen puiteohjelman tutkimusyhteistyöhön. Osallistumisestaan Suomi joutuu maksamaan osallistumismaksuna arvioiden mukaan 100—200 miljoonaa markkaa vuosittain kolmen vuoden ajan. Osallistumismaksun määrä riippuu siitä, hyväksytäänkö komission ehdottama lisärahoitus. Komissio maksaa puolet tutkimushankkeen kokonaiskustannuksista. Yritysten ja muiden kansallisten lähteiden on katettava toinen puoli.

Sopimuksen ehtojen täytäntöönpanossa on tarkoituksena, että ulkoasiainministeriö hoitaa puiteohjelman osallistumismaksut keskitetysti. Kansallinen erillisrahoitustarve on kuitenkin kunkin hallinnonalan omalla momentilla. Se on perusteltua siitä syystä, että jokainen hallinnonala voi parhaiten ja asiantuntevimmin valvoa maksuja vastaan saatavan materiaallisen hyödyn. Tämän seikan korostaminen kansallisista lähtökohdista on erittäin tärkeää. Teknisessä yhteistyössä tai sopimuksen muussakaan soveltamisessa ei saa päästä syntymään tilanteita, joissa osallistumismaksuja vastaan ei valvottaisi Suomelle saatavissa olevia etuja. Muussa tapauksessa on vaarana, että eri hallinnonalojen budjeteista maksettavat osallistumismaksut vain vähentävät kotimaista tutkimus- tai muuta panostusta.

Maksuosuuden vastapainoksi tutkimusyhteistyötä on pyrittävä hyödyntämään tehokkaasti, jotta Suomen saama sopimushyöty olisi mahdollisimman suuri.

Sopimuksesta johtuvia merkittävimpiä lainsäädäntötarpeita

Ulkomaalaisomistus: Hallitus on jo antanut eduskunnalle esityksen ulkomaalaisten yritysos-
toja ja kiinteistönhankintaa koskevaksi lainsäädännöksi. Talousaluesopimuksen pääomanliikkeitä koskevat määräykset edellyttävät, että Suomen on sallittava talousalue maiden kansalaisten yritystotot ja kiinteän omaisuuden hankinnat rajoituksetta viimeistään kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen. Hallitus esittää, että ulkomaalaisomistusten rajoitukset eräin poikkeuksin poistetaan jo tässä vaiheessa. Siirtymävaiheen aikana seurataan ja tärkeän edun vaatiessa rajoitetaan vaikutusvallan siirtymistä merkittävimissä yrityksissä ulkomaalaisille sekä ulkomaisille yhteisöille tai säätiöille. Lupamenettelyllä rajoitetaan rajavyöhykkeellä ja suoja-alueilla sijaitsevien kiinteistöjen sekä vapaa-ajanasunnoiksi ja virkistyskäyttöön tarkoitettujen kiinteistöjen siirtymistä ulkomailla asuvien omistukseen tai hallintaan.

Esityksen käsittelyn yhteydessä eduskunta tulee ottamaan kannan muun muassa siihen, kuinka täydellistä vastavuoroisuutta Suomen on noudatettava yritys-, kiinteistö- ja muussa omistuksessa ulkomaisten kanssa. Samalla on ratkaistava, millaisia erityisvaatimuksia muun muassa vapaa-ajan kiinteistöjen omistamiseen ulkomaan kansalaisille Suomessa voidaan perustellusti asettaa.

Julkiset hankinnat: Myös julkisista hankinnoista on annettu eduskunnalle lakiehdotus. Tällä lailla ja sen nojalla annettavilla alemmanasteisilla säädöksillä on tarkoitus kansallisesti toteuttaa talousaluesopimuksesta aiheutuvat velvoitteet.

Laki tulee koskemaan valtiota, kuntia ja kuntainliittoja, evankelisluterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa ja niiden seurakuntia sekä julkishallintoon kuuluvia oikeushenkilöitä. Lain soveltamisalan piiriin tulevat myös valtion liikelaitokset sekä yksiköt, joiden toimialaan kuuluu vesihuolto, energiahuolto, liikenteen harjoittaminen tai teletointa. Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuok-

raamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Tarjouskilpailuun voivat osallistua kaikki hakukaat talousalueen yritykset. Hankinta on tehtävä mahdollisimman edullisesti suosimatta kotimaista yritystä tai tavaraa. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on hinnaltaan halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin.

Direktiiveissä on yksityiskohtaisia määräyksiä hankintamenettelystä, ilmoittamisesta, kynnysarvoista, tarjoajien ja tarjousten valinnasta sekä standardeista ja muista määräyksistä. Hankinnasta on ilmoitettava silloin, kun tavarahankinnan vähimmäisraja on 200 000 ecua, rakennusurakassa 5 miljoonaa ecua, vesi-, energia- ja kuljetussektorin tavarahankinnoissa 400 000 ecua sekä telesektorilla 600 000 ecua.

Vuosittaisten julkisten hankintojen määrä talousalueella on erittäin suuri, Suomessakin valiokunnalle esitetyn arvion mukaan noin 60 miljardia markkaa, joten niistä saattaa avautua hyviä mahdollisuuksia myös suomalaisyrityksille. Julkisten hankintojen kilpailuttamisella pyritään lisäämään julkisen sektorin tehokkuutta ja saamaan kustannussäästöjä, jotka suurten arvojen kyseessä ollen voivat olla huomattavia.

Markkinoiden suuruus avanee suomalaisille yrityksille laajoja kehittymisen näköaloja. Se edellyttää kuitenkin erittäin aktiivista markkinoiden seurantaa ja myyntityötä, mitkä alueet eivät ole olleet perinteisesti suomalaisten yritysten vahvimpia menestystekijöitä.

Kilpailu: Sopimuksessa on yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt, joilla pyritään estämään kilpailun vääristyminen ja turvaamaan tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus talousalueella.

Sopimuksen vastaisia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka voivat vaikuttaa sopimuspuolten väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua Euroopan talousalueella. Myös yhden tai useamman yrityksen määräävän markkina-aseman väärinkäyttö on kielletty talousalueella tai sen merkittävällä osalla, jos se voi vaikuttaa sopimuspuolten väliseen kauppaan.

Sopimuksessa luetellaan erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat, jotka ovat kiellettyjä. Tällaiset kielletyt sopimukset ja päätökset ovat ilman eri toimenpiteitä mitättömiä.

Talousaluesopimuksessa mainitut yritysten väliset sopimukset ja päätökset voidaan katsoa sallituiksi silloin, kun ne osaltaan tehostavat tuotantoa, tuotteiden jakelua taikka edistävät teknistä tai taloudellista kehitystä jättäen kuluttajille kohtuullisen osuuden näin saatavasta hyödystä.

Kilpailusääntöjen soveltamisesta huolehtivat EY:n komissio ja EFTAn valvontaviranomainen. Toimivaltainen valvontaviranomainen tutkii yhteistyössä toimialueensa toimivaltaisen kansallisen viranomaisen kanssa epäillyt rikkomistapaukset. Jos viranomainen toteaa, että periaatteita on rikottu, se tekee ehdotuksen rikkomisen lopettamiseksi aiheellisista toimenpiteistä. Toimivaltainen valvontaviranomainen ja viime kädessä EFTAn tai EY:n tuomioistuin määräävät sanktioista rikkomistapauksissa.

Talousaluesopimuksen kilpailusäännöt ovat sellaisenaan sovellettavaa oikeutta. Sopimuksen kilpailusäännöllä ja Suomen lainsäädännöllä on eri soveltamisala, joten sopimuksen johdosta ei ole aiheutunut muutostarpeita Suomen kilpailulainsäädäntöön. Äskettäin voimaan tullut Suomen uusi kilpailulainsäädäntö vastaa kuitenkin hyvin sopimuksessa olevia kilpailusääntöjä.

Kuluttajansuoja: Sopimuksen kuluttajansuojaa koskevien määräysten tarkoituksena on yhdenmukaistaa kuluttajansuojalainsäädäntöä. Kuluttajansuojaa parannetaan laajentamalla muun muassa kuluttajansuojalain kulutusluottosäännökset koskemaan muitakin kuin hyödykesidonnaisia kulutusluottoja sekä ulottamalla kotimyyntiä koskevat säännökset myös palveluihin. Kuluttajansuojalakiin ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin on lisättävä säännökset, jotka mahdollistavat harhaanjohtavan mainonnan kieltämisen jo ennen julkaisemista.

Seuramatkoja ja muita valmismatkoja koskevista sopimuksista on tarkoitus säätää lailla. Henkilö- ja vahinkovakuutus sopimuksiin sovellettavalla lailla tullaan turvaamaan muun muassa Suomessa vakinaisesti asuvalle kuluttajalle Suomen pakottavan kuluttajansuojalainsäädännön mukaiset oikeudet myös kansainvälisluonteisissa sopimuksissa.

Tuotevastuulain soveltamisalaa on laajennettava ja tarkistettava EY:n tuotevastuudirektiivin mukaiseksi. Lakiin on lisättävä muun muassa säännökset korvausjärjestelmän laajentamisesta ja esinevahingon korvausta rajoittavasta omavastuusta.

Palvelut: Sopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia määräyksiä sovelletaan muun muassa vakuutus- ja rahoituspalveluihin sekä arvopaperimarkkinoihin. Pankkeja ja rahoituslaitoksia koskeva lainsäädäntö on jo nyt hyvin pitkälle kansainvälisten vaatimusten ja EY:n direktiivien mukainen. Sopimuksen johdosta on muutettava lähinnä luotto- ja rahoituslaitosten perustamisoikeutta, toimintaedellytyksiä ja palvelujen tarjontaa koskevia säännöksiä. Sopimus edellyttää myös yhden toimiluvan ja kotivaltiovallannon periaatteiden toteuttamista.

Sopimus aiheuttaa muutoksia vakuutusliikkeen harjoittamista koskevaan lainsäädäntöön. EY:n direktiivien mukaisiksi on saatettava muun muassa vakuutusyhtiöiden toimintapääomaa, omistusoikeutta, vakuutusyhtiön perustamisvapautta, valvontaviranomaisten kansainvälistä yhteistyötä sekä vakuutuspalvelujen tarjontavapautta koskevat säännökset.

Myös arvopaperimarkkinalakiin on tehtävä muutoksia ja täydennyksiä. Merkittävimpiä

ovat ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuuden laajennukset sekä sisäpiirikauppaa koskevien säännösten täydentäminen ja laajentaminen.

Yhteisölainsäädäntö: Yhteisölainsäädäntöä joudutaan muuttamaan siten, että siinä olevat kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimukset vastaavat sopimuksen syrjimättömyysperiaatetta. Lisäksi muun muassa osakeyhtiölainsäädännössä tullaan erottelamaan julkiset ja yksityiset osakeyhtiöt. Myös kirjanpitosäännöksiä on sopimuksen johdosta tarkistettava.

Edellä olevan perusteella talousvaliokunta kunnioittaen lausuntonaan esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvät sopimukset ja lakiehdotukset hyväksyttäisiin ja

että ulkoasiainvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on sanottu.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Björkenheim, jäsenet Dromberg, Jurva, Jääskeläinen, Korhonen, Laivo-

ranta, J. Leppänen, Linnainmaa, Luhtanen, Paloheimo, Saastamoinen ja Vuoristo sekä varajäsenet Kauppinen ja Tiuri.

Eriävä mielipide

Olen yhtä mieltä valiokunnan enemmistön kanssa lausuntoon sisällytetyistä seikoista. Olin kuitenkin halunnut lausuntoon lisättäväksi vaateen siitä, että ulkomaalaisten yritysostoja ja kiinteistönhankintaa koskeva lainsäädäntö tulisi käsitellä loppuun eduskunnassa ennen puheena olevan hallituksen esityksen n:o 95 hyväksymistä.

Pidän kysymystä ulkomaalaisten omistusoikeudesta koskien kiinteää omaisuutta — erityisesti rantakiinteistöjä — niin olennaisena ETA-sopimuksen vaatimana muutoksena, että se, miten tuota oikeutta tullaan kansallisella lainsäädännöllä rajoittamaan, on oltava selvillä, ennen kuin eduskunta voi sitoutua ETA-sopimukseen.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 1992

Eero Paloheimo

